

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра землевпорядного проєктування

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет землевпорядкування

15 травня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ»

Галузь знань: Д «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність: Д 4 «Публічне управління та адміністрування»

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

Навчально-науковий інститут неперервної освіти і туризму

Розробники: д.е.н., проф. Мартин А.Г., к.е.н., доц. Гунько Л.А.

Київ - 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Планування розвитку територій»

Дисципліна «Планування розвитку територій» орієнтована на вивчення теоретичних засад і практичних підходів до просторової організації територій у межах публічного управління. Основна увага приділяється аналізу соціально-економічного потенціалу територій, формуванню стратегій розвитку, розробленню програм просторового планування з урахуванням пріоритетів сталого розвитку, екологічної безпеки та збереження культурної спадщини.

У рамках дисципліни студенти вивчають принципи раціонального територіального планування, функціонального зонування, формування мережі громадського обслуговування, транспортної та інженерної інфраструктури, а також особливості публічного адміністрування в процесі планування. Особлива увага приділяється інституційному та нормативно-правовому забезпеченню просторового розвитку на регіональному і місцевому рівнях.

Здобувачі набувають знань та навичок, необхідних для здійснення стратегічного та оперативного планування розвитку територій, розроблення управлінських рішень, проведення аналітичної роботи й комунікації із зацікавленими сторонами. Дисципліна формує компетентності, що дозволяють майбутнім фахівцям ефективно діяти в системі публічного управління та впроваджувати політики регіонального і місцевого розвитку.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»	
Освітньо-професійна програма	Публічне управління та адміністрування	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	-
Семестр	7	-
Лекційні заняття	30 год.	-
Практичні заняття	30 год.	-
Самостійна робота	60 год.	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	4 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Основна мета курсу полягає у формуванні у студентів теоретичних знань і забезпечення набуття ними практичних навичок із землеустрою та земельного кадастру. Дисципліна «Планування розвитку територій» спрямована на формування у здобувачів знань з публічного управління і адміністрування вивчення закономірностей організації використання землі, як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва, прискорення темпів росту продуктивності праці на основі досягнень науково-технічного прогресу і раціонального використання землі, трудових і фінансових ресурсів.

Основним завданням вивчення дисципліни є відпрацювання навичок вирішення практичних проблем, пов'язаних з обґрунтуванням сучасних планів і програм, ефективного використання ресурсів усіх рівнів і видів, забезпечення якості середовища проживання, збереження культурної спадщини, задоволення потреб громади та узгодження індивідуальних запитів.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

ФК6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

ФК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

ФК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК12. Здатність виявляти, аналізувати та знаходити шляхи вирішення проблем розвитку територій з урахуванням специфіки повоєнного відновлення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формувати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

ПРН17. Виявляти проблеми розвитку громад і територій, знаходити шляхи їх вирішення з урахуванням специфіки повоєнного відновлення.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин				
№ п.-п.	назва	Денна форма навчання				
		тижні	усього, у т.ч.	лекції	практичні	Самостійна робота
1.	Змістовний модуль 1. Наукові аспекти територіального планування та просторового розвитку	1-8	-	-	-	-
1.1.	Принципи територіального планування та просторового розвитку	1-2	18	4	4	10
1.2.	Завдання територіального планування та просторового розвитку	3-4	8	4	4	
1.3.	Напрями територіально-просторового планування розвитку території	5-6	18	4	4	10
1.4.	Ресурсний та економічний потенціал регіону	7-8	18	4	4	10
<i>Разом за змістовним модулем 1</i>		-	62	16	16	30
2.	Змістовний модуль 2. Прогнозування регіонального та місцевого просторового розвитку територій	9-15	-	-	-	-

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин				
№ п.-п.	назва	Денна форма навчання				
		тижні	усього, у т.ч.	лекції	практичні	Самостійна робота
2.1.	Формування системного механізму державного управління територіями	9-10	18	4	4	10
2.2.	Процес формування просторового розвитку територій	11-13	18	4	4	10
2.3.	Організація територій	14-15	22	6	6	10
Разом за змістовним модулем 2		-	58	14	14	30
Усього годин		-	120	30	30	60

3. Теми лекцій

№ п.-п.	Назва теми	Кількість годин
1	Принципи територіального планування та просторового розвитку	4
2	Завдання територіального планування та просторового розвитку	4
3	Напрями територіально-просторового планування розвитку території	4
4	Ресурсний та економічний потенціал регіону	4
5	Формування системного механізму державного управління територіями	4
6	Процес формування просторового розвитку територій	4
7	Організація територій	6
Разом		30

4. Теми лабораторних занять (навчальним планом не передбачені)

4. Теми практичних робіт

№ п.-п.	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність організації територіального планування та просторового розвитку	4
2	Формування економіки територій та системного механізму державного управління територіями	4
3	Напрями територіально-просторового планування розвитку території	4
4	Ресурсний та економічний потенціал регіону	4
5	Планувальні рішення комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади	4

6	Комплексна оцінка території	4
7	Обґрунтування проєктних рішень під час розробка комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади	6
Разом		30

5. Теми самостійних робіт

№ п.-п.	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність організації територіального планування та просторового розвитку на сучасному етапі проведення земельної реформи	10
2	Формування економіки територій та системного механізму управління територіями	10
3	Законодавче підґрунтя для створення комплексного плану розвитку території територіальної громади	10
4	Головні складові комплексного плану	10
5	Процедура розроблення комплексного плану	10
6	Мотивація для створення та вигоди від впровадження комплексного плану	10
Разом		60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання

- екзамен;
- модульні тести;
- захист практичних та самостійних робіт.

7. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Планування розвитку територій» використовуються як традиційні (практичні та самостійні заняття) так і інноваційні методи та технології навчання (дискусії, мозковий штурм, презентації). Під час пояснення завдання застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, гіперпосилання на розгляд актуальних питань в мережі Internet, та роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань. Заняття проводяться за принципом зворотного зв'язку, поєднуючи пояснення з активним залученням слухачів та дискусійним обговоренням проблемних питань. На практичних заняттях використовуються такі методи: виконання індивідуальних та групових завдань, проводяться дискусії. Пропонуються задачі – проблеми, розв'язання яких потребує збирання даних, висування гіпотез.

8. Оцінювання результатів навчання

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Наукові аспекти територіального планування та просторового розвитку		
Тема 1. Принципи територіального планування та просторового розвитку		
Лекція 1. Принципи територіального планування та просторового розвитку	ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції. ПРН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку. ПРН17. Виявляти проблеми розвитку громад і територій, знаходити шляхи їх вирішення з урахуванням специфіки повоєнного відновлення.	-
Практична робота 1. Сутність організації територіального планування та просторового розвитку		15
Самостійна робота 1. Сутність організації територіального планування та просторового розвитку на сучасному етапі проведення земельної реформи		10
Тема 2. Завдання територіального планування та просторового розвитку		
Лекція 2. Завдання територіального планування та просторового розвитку	ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції. ПРН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку. ПРН17. Виявляти проблеми розвитку громад і територій, знаходити шляхи їх вирішення з урахуванням специфіки повоєнного відновлення.	-
Практична робота 2. Формування економіки територій та системного механізму державного управління територіями		15
Тема 3. Напрями територіально-просторового планування розвитку території		
Лекція 3. Напрями територіально-просторового планування розвитку території	ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень. ПРН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку. ПРН17. Виявляти проблеми розвитку громад і територій, знаходити шляхи їх вирішення з урахуванням специфіки повоєнного відновлення.	-
Лабораторна робота 3. Напрями територіально-просторового планування розвитку території		15
Самостійна робота 2. Формування економіки територій та системного механізму управління територіями		10
Тема 4. Ресурсний та економічний потенціал регіону		
Лекція 4. Ресурсний та економічний потенціал регіону	ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції. ПРН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку. ПРН17. Виявляти проблеми розвитку громад і територій, знаходити шляхи їх вирішення з урахуванням специфіки повоєнного відновлення.	-
Лабораторна робота 4. Ресурсний та економічний потенціал регіону		15
Самостійна робота 3. Законодавче підґрунтя для створення комплексного плану розвитку території територіальної громади		10
Модульна контрольна робота 1.	-	10

Всього за модулем 1	-	100
Модуль 2. Прогнозування регіонального та місцевого просторового розвитку територій		
Тема 5. Формування системного механізму державного управління територіями		
Лекція 5. Формування системного механізму державного управління територіями	ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції. ПРН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку. ПРН17. Виявляти проблеми розвитку громад і територій, знаходити шляхи їх вирішення з урахуванням специфіки повоєнного відновлення.	-
Лабораторна робота 5. Планувальні рішення комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади		20
Самостійна робота 4. Головні складові комплексного плану		10
Тема 6. Процес формування просторового розвитку територій		
Лекція 6. Процес формування просторового розвитку територій	ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень. ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції. ПРН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку. ПРН17. Виявляти проблеми розвитку громад і територій, знаходити шляхи їх вирішення з урахуванням специфіки повоєнного відновлення.	-
Лабораторна робота 6. Комплексна оцінка території		20
Самостійна робота 5. Процедура розроблення комплексного плану		10
Тема 7. Організація територій		
Лекція 7. Організація територій	ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень. ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції. ПРН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку. ПРН17. Виявляти проблеми розвитку громад і територій, знаходити шляхи їх вирішення з урахуванням специфіки повоєнного відновлення.	
Лабораторна робота 7. Обґрунтування проєктних рішень під час розробка комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади		20
Самостійна робота 6. Мотивація для створення та вигоди від впровадження комплексного плану		10
Модульна контрольна робота 2.	-	10
Всього за модулем 2	-	100
Навчальна робота	(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	
Курсовий проєкт/робота (за наявності)		-

8.2. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання
	екзаменів
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи, повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn: Планування розвитку територій <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5487>
- Планування розвитку територій / Мартин А.Г., Гунько Л.А., Колганова І.Г. – К.: ДП «Компринт», 2015. – 276 с.
- Просторове планування розвитку територій громад: кращі практики та рекомендації – посібники // Режим доступу: <https://communities.org.ua/novyny/prostorove-planuvannya-rozvytku-terytorij-gromad-krashhi-praktyky-ta-rekomendaciyi-posibnyky/>

10. Рекомендовані джерела інформації

- Гуцько Л.А. Організація екологічнобезпечного землекористування // Агросвіт – 2014. - № 4. – С. 9-13.
- Дорош А.Й. Нові підходи до територіального планування в Україні з врахуванням децентралізаційних процесів та досвіду Австрії. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2016. № 3. С.78-85.
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» від 17 червня 2020 року № 711-IX// Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>

4. Закон України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо планування використання земель» від 17 червня 2020 року № 711-IX. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>
5. Закон України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо удосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» від 28.04.2021 №1423-IX // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#Text>
6. Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII «Про стратегічну екологічну оцінку» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
7. Закон України від 28.04.2021 № 1423-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#n1474> 29.
8. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
9. Криштоп Т., Рись Р., Кошелюк Л. Посібник з питань просторового планування для уповноважених органів містобудування та архітектури об'єднаних територіальних громад. 2018. с. 119 URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/347/1.pdf>.
10. Криштоф Т. Просторове планування та земельні ресурси територіальної громади. Від ренти до доданої вартості. URL: https://www.csi.org.ua/wpcontent/uploads/2015/05/%D0%9C%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BB_-4.pdf.
11. Мартин А.Г., Осипчук С.О., Чумаченко О.М. Природно-сільськогосподарське районування України / Мартин А.Г., Осипчук С.О., Чумаченко О.М. // – К.: ДП «Компринт», – 2015. – 328 с.
12. Маруняк Є. О., Палеха Ю. М., Криштоп Т. В. Планування просторового розвитку в умовах війни і відбудови: бачення для України // Укр. геогр. журн. 2022. № 4. С. 13–22. [Англійською мовою]. DOI: <https://doi.org/10.15407/ugz2022.04.013>.
13. Методичні рекомендації щодо розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальної громади та інших видів містобудівної документації на місцевому рівні (перша редакція). Режим доступу: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/metodychni_rekomendacii.pdf
14. Нові підходи до просторового планування територій / Л. Гунько, Г. Дацюк // Землевпорядний вісник. – 2020. – № 11. – С. 24-32.
15. Планування і забудова територій - К. : Мінрегіонбуд України,. - (Державні будівельні норми України). ДБН Б.2.2-12:2019. - Чинний від 2019-10-01. - К., 2018. - 177 с.
16. Планування розвитку територій / Мартин А.Г., Гунько Л.А., Колганова І.Г. – К.: ДП «Компринт», 2015. – 276 с.
17. Порядок ведення Державного земельного кадастру. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-п/print1443088975422651>.

18. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 року № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
19. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 року № 962-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/962-15/print1476586411943513>.
20. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України 17 лютого 2011 року № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.
21. Розробка комплексних планів / Посібник для громад за результатами пілотного Проєкту USAID «Впровадження вимог Закону України №711-IX від 17.06.20 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель»» при розробленні комплексних планів Роганської та Пісочинської територіальних громад Харківської області / За заг. ред. Сергія Кубаха // Є. Берніков, К. Резникова, І. Войко, О. Сидоренко, Т. Криштоп, А. Мартин, А. Ізюк, І. Фурсенко, Н. Мохорт, В. Уманець Київ, 2022 - 88 с.
22. Як розробити комплексний план громади / Практичний посібник / За заг. ред. Сергія Кубаха // Н. Богачова, В. Діденко, К. Дубова, М. Дударенко, О. Кобзар, А. Ковтун, Я. Крафт, Т. Криштоп, Г. Лисюк, Н. Мохорт, Ю. Пельовіна, К. Резникова, О. Ханенко, Л. Чижевська, О. Чижевський, С. Шаманський, О. Штемберг, Л. Яременко – Київ, 2022 -140 с.